

Olsztyn, dnia 06.02.2023 r.

Szanowny Pan Adam Niedzielski

Minister Zdrowia

ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Sekcja Pedagogiki Specjalnej Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk solidaryzuje się oraz w pełni popiera postulaty zawarte w Liście otwartym Polskiego Związku Zawodowego Dietetyków z dnia 31 stycznia 2023 roku oraz Polskiego Związku Logopedów z dnia 01 lutego 2023 roku w sprawie projektu ustawy o niektórych zawodach medycznych. Popieramy postulaty: wymogu głębszego namysłu nad interdyscyplinarnym charakterem kształcenia danych grup zawodowych, potrzeby opracowania standardów kształcenia uwzględniających specyfikę pracy specjalistów z tych zakresów w różnych resortach, nie tylko w resorcie zdrowia, podjęcia działań nad międzyresortowymi ustawami o zawodzie logopedy i dietetyka. Apelujemy o wskazane działania ze strony przedstawicieli różnych resortów oraz związków zawodowych zainteresowanych prawnym unormowaniem ich statusu.

Poniżej treść Listu otwartego w omawianej sprawie.

Z wyrazami szacunku,

Marzenna Zaorska

prof. dr hab. Marzenna Zaorska

Przewodnicząca

Sekcji Pedagogiki Specjalnej KNP PAN

Warszawa, 2023.01.31.

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z opublikowaniem na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji *projektu ustawy o niektórych zawodach medycznych* jako przedstawiciele Zarządów organizacji zrzeszających zawody medyczne objęte niniejszym projektem, **pragniemy wyrazić nasze głębokie zaniepokojenie i stanowczy sprzeciw z powodu odrzucenia przedstawionych przez nas podczas konsultacji społecznych propozycji dotyczących utworzenia samorządów zawodowych oraz określenia standardów kształcenia.**

Pozbawienie zawodów medycznych wymienionych w przedmiotowym projekcie prawa do samorządności godzi w ich dobre imię/godność i sprawia, że są one de facto drugorzędnymi zawodami medycznymi w stosunku do tych, których wykonywanie prawo regulowało dotychczas.

Brak określenia standardów kształcenia, w przypadku zawodów medycznych jest uchybieniem, które może przełożyć się na jakość oferowanego kształcenia, a w konsekwencji na jakość realizowanych świadczeń zdrowotnych. O powstanie powyższych wniosowała również Konferencja Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych.

Z tego powodu, pragniemy przedstawić argumenty merytoryczne za powołaniem samorządu/ów zawodowych oraz określeniem konieczności powstania standardów kształcenia.

Samorzady zawodowe - uzasadnienie merytoryczne

Obecnie prawo gwarantuje istnienie samorządów zawodowych: lekarzy, pielęgniarek i położnych, farmaceutów, diagnostów laboratoryjnych, fizjoterapeutów, ratowników medycznych - wszystkich zawodów medycznych uregulowanych ustawami.

Przedstawiając projekt ustawy o niektórych zawodach medycznych, Minister Zdrowia potwierdził, że wymienione w nim zawody są na tyle istotne by ich wykonywanie również uregulować aktem prawnym w randze ustawy. Zatem, powołanie samorządów zawodowych przedmiotowych zawodów medycznych powinno być konsekwencją regulacji ustawowej.

Z definicji, zawody medyczne polegają na wykonywaniu pracy na rzecz ochrony najwyższej wartości w społeczeństwach cywilizowanych, jakim jest życie i zdrowie ludzkie. Istnienie samorządu zawodowego wiąże się z rolą jaką dany zawód pełni w społeczeństwie, a zawody medyczne zaliczane są we wszystkich krajach UE i na świecie do zawodów zaufania publicznego, o których mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. W doktrynie prawa uznaje się, że zawodom tym "społeczeństwo przypisuje wymóg posiadania bardzo wysokich umiejętności fachowych, zwykle ukończenia wyższych studiów oraz odbycia dalszych szkoleń (aplikacja, specjalizacja)" (zob. P. Sarnecki, *Pojęcie zawodu zaufania publicznego (art. 17 ust. 1 Konstytucji) na przykładzie adwokatury* (w:) L. Garlicki (red.), *Konstytucja, wybory, parlament*, Warszawa 2000, s. 157). Wykonywanie wymienionych w ustawie zawodów medycznych wiąże się z bezpośrednim wpływem na losy jednostek i społeczeństwa, są one powołane do ochrony podstawowych wartości społecznych, legitymują się swoistym powołaniem społecznym, nieograniczającym się do wytwarzania określonych przedmiotów (zob. M. Michalik, *Społeczne przesłanki, swoistość i funkcje etyki zawodowej* (w:) A. Sarapata (red.), *Etyka...*, s. 46 11). **Ponadto, istotna doniosłość społeczna** (rosnąca z każdym rokiem w związku z obserwowanym procesem starzenia się naszego społeczeństwa) **przedmiotowych zawodów medycznych w ochronie zdrowia, w tym wykonywanie czynności w bezpośrednim kontakcie z ludźmi chorymi, udział w szpitalnych zespołach żywieniowych, stosowanie promieniowania jonizującego czy operowanie danymi**

wrażliwymi dotyczącymi stanu zdrowia, wskazują na to, że są to zawody zaufania publicznego.

Nie można również pominąć kwestii ewentualnych błędów w sztuce danego zawodu, które mogą mieć poważne konsekwencje zdrowotne. Stąd istotne jest przestrzeganie przez osoby wykonujące inne zawody medyczne zasad etyki zawodowej. Brak istnienia samorządu skutkuje brakiem skodyfikowania jej zasad i rzetelnego pociągnięcia do odpowiedzialności zawodowej osób, które w praktyce zawodowej nie kierują się w odpowiednim stopniu kryteriami deontologicznymi. **Ocena prawidłowości wykonywania danego zawodu jest bowiem w pełni możliwa jedynie od wewnątrz.**

Z drugiej strony powołanie samorządu jest zasadne w przypadku grup zawodowych, które są w stanie zarządzać swoimi sprawami w interesie publicznym. Zawody medyczne objęte projektem procedowanej ustawy spełniają to kryterium.

Trudno przypuszczać, by kryterium odmowy powołania samorządów zawodowych był aspekt finansowy. Wszelkie działania samorządu zawodowego z założenia są finansowane przede wszystkim ze składek członkowskich oraz działalności gospodarczej, którą samorząd może prowadzić bez żadnych ograniczeń, a także subwencji, dotacji, darowizn i spadków.

Ponadto, powołanie samorządów zawodowych umożliwia przekazanie przez państwo na ich rzecz obowiązków:

- reprezentowania interesów zawodu wobec organów państwowych, sądów, Narodowego Funduszu Zdrowia, instytucji i organizacji,
- nadzoru nad należyтым wykonywaniem zawodu,
- **dopuszczania do wykonywania zawodu i prowadzenie rejestru osób posiadających uprawnienia do wykonywania zawodu**, pomimo jasno określonych ram kwalifikacji, z pewnością pojawią się sytuacje wymagające indywidualnego rozpatrzenia. Szczególnie w przypadkach, gdy osoby aktualnie posiadające uprawnienia mogą je utracić, co wiąże się z utratą możliwości pracy zarobkowej oraz uznawania wykształcenia uzyskanego zagranicą. W świetle proponowanego projektu ustawy wszystkie obowiązki samorządów zawodowych przypadają w udziale wojewodom. Należy zauważyć, że na wojewodach spoczywa odpowiedzialność za wiele innych kwestii istotnych dla prawidłowego funkcjonowania Państwa. Poddajemy również w wątpliwość, iż pracownicy administracyjni pracujący przy wojewodzie będą posiadali kompetencje do rozstrzygania takich przypadków.
- czuwania nad etyką wykonywania zawodu,
- koordynowania spraw związanych z doskonaleniem zawodowym,
- opiniowania programów kształcenia przeddyplomowego i podyplomowego z zakresu poszczególnych zawodów zrzeszonych oraz programów specjalizacji,
- sądownictwo dyscyplinarne.

Przy czym, utworzenie samorządu zawodowego jest zależne od państwa, które ma narzędzia i kompetencje do nadzoru nad działaniem samorządu, przy jednoczesnym zapewnieniu, że samorzady pełnią rolę pośrednika między administracją państwową a osobami wykonującymi określone zawody, ograniczając bezpośredni wpływ administracji na niektóre grupy zawodowe.

Istnienie samorządu zawodowego nie sprowadza się jedynie do ochrony interesów danej grupy zawodowej, co dotychczas czynią odpowiednie związki zawodowe, ale podejmowanie szerokich działań na rzecz poszczególnych grup pacjentów i całego społeczeństwa poprzez prowadzenie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia oraz działania naukowo-badawcze.

Standardy kształcenia - uzasadnienie merytoryczne

Cytując za Prawem o szkolnictwie wyższym i nauce, *standardy kształcenia wprowadza się w programach studiów przygotowujących do wykonywania zawodów mając na uwadze konieczność zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i właściwego doboru efektów uczenia się w celu odpowiedniego przygotowania do wykonywania zawodu z uwzględnieniem jego specyfiki.* Obecnie, dla wszystkich zawodów regulowanych na mocy ustawy zostały opracowane standardy kształcenia. Jest to zrozumiałe, z uwagi na fakt, że osobom wykonującym zawód medyczny powierza się życie i zdrowie pacjentów, co ma istotny wymiar społeczny. Brak planu utworzenia standardów kształcenia jest najprostszą drogą do nadawania uprawnień do wykonywania zawodu osobom, które nie zostały przygotowane do realizacji świadczeń zdrowotnych w sposób należyty. Może dojść do sytuacji, w której absolwent nie będzie posiadał realnych kompetencji do wykonywania czynności zawodowych określonych w aktach wykonawczych do ustawy. Tym samym, dopuszcza się możliwość opieki nad pacjentem przez słabo wykwalifikowany personel medyczny. Podobna sytuacja może mieć miejsce w przypadku braku odpowiedniej kadry naukowo-dydaktycznej lub wprowadzenia specjalności w ramach innego (teoretycznie pokrewnego) kierunku kształcenia.

Propozycja regulacji wymienionych w projekcie zawodów stawia je w sposób jasny w pozycji zawodów odpowiedzialnych i ważnych dla społeczeństwa stąd, aby zapewnić wysoką jakość świadczonych usług medycznych niezbędne jest uwzględnienie w ustawie zapisu, na mocy którego zostaną opracowane standardy kształcenia. Stoimy na stanowisku, iż współtworzenie standardów kształcenia jest jednym z zadań samorządów zawodowych

Ufamy, że intencją stworzenia ustawy o niektórych zawodach medycznych, było zapewnienie zarówno jakości kształcenia w tych zawodach, jakości realizowanych świadczeń zdrowotnych oraz podniesienie statusu społecznego wymienionych zawodów. Dlatego wnioskujemy o wysłuchanie naszego apelu.

Z wyrazami szacunku
Przewodnicząca PZZD
Joanna Popiek

Warszawa, 2023.02.01.

Polski Związek Logopedów popiera stanowisko tworzenia samorządów przedstawione w niniejszym liście otwartym z uwzględnieniem indywidualnego rozwiązania legislacyjnego dla logopedów, ponieważ:

1. Logopedia jest nauką interdyscyplinarną, a **projekt ustawy o niektórych zawodach medycznych** zakłada uniwersalne rozwiązania dla zawodów medycznych, zapisy ustawy nie odpowiadają specyfice zawodu logopedy.

2. Struktura zatrudnienia logopedów wskazuje na proporcjonalnie znacznie mniejszą liczbę logopedów funkcjonujących zawodowo w placówkach resortu zdrowia niż w pozostałych instytucjach publicznych i niepublicznych - w resorcie oświaty, w gabinetach prowadzonych w ramach działalności gospodarczej, nie będących podmiotami leczniczymi, w stowarzyszeniach oraz innych placówkach. Niniejszy projekt, po uprawomocnieniu ograniczy logopedom, nieobjętym regulacjami *ustawy* korzystanie z tytułu zawodowego logopedy zdobytego w ramach wykształcenia.

Polski Związek Logopedów apeluje do władz rządowych o podjęcie współpracy nad międzyresortową **Ustawą o zawodzie logopedy i izbie zawodowej logopedów**. Jesteśmy przekonani, że takie rozwiązanie ureguluje funkcjonowanie zawodu logopedy poprzez jednolite standardy. Jako związek zawodowy domagamy się równych warunków funkcjonowania w zawodzie logopedy.

W imieniu Zarządu Głównego PZL

Przewodnicząca Polskiego Związku Logopedów: *Milena Stasiak*

Wiceprzewodnicząca Polskiego Związku Logopedów: *Grażyna Adrych*

